Risico- en Crisisbarometer
Zomer 2020

Lieke Bos

Femke Konings

B6544

30 september 2020

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

motivaction
insights and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond 3

Conclusies 4

Resultaten

- Vertrouwen in de overheid en veiligheidsperceptie 6
- Rol en informatievoorziening van de overheid 15
- Gewenste informatievoorziening 18
- Op zoek naar informatie 23
- Praten over nationale veiligheid 28
- Bekendheid NCTV 30

Bijlagen 32

Achtergrond

In opdracht van de NCTV doet Motivaction onderzoek naar de beleving van de nationale veiligheid en het vertrouwen dat Nederlanders hebben in het optreden van de overheid bij rampen en crises: de Risico- en Crisisbarometer.

De Risico- en Crisisbarometer bestaat normaliter uit twee basismetingen per jaar, in het voorjaar en najaar. In 2020 zal een zomer en een wintermeting worden uitgevoerd. Daarnaast kan de Risico- en Crisisbarometer bij (dreigende) crises op acute basis worden uitgevoerd. De basismetingen dient dan als vergelijkingsmateriaal voor de resultaten van de spoedmeting.

Opzet van het onderzoek

Dit rapport bevat de resultaten van de zevende meting (na eerdere metingen in het voor- en najaar van 2019, 2018 en 2017). Bij de zomermeting van 2020, uitgevoerd tussen 31 augustus en 7 september 2020, zijn in totaal n = 806 Nederlanders ondervraagd. De resultaten zijn representatief voor de Nederlandse bevolking in de leeftijd van 16 t/m 75 jaar op basis van geslacht, leeftijd, opleiding en regio.

Leeswijzer

Na een samenvatting van de belangrijkste resultaten tonen we de bevindingen uit deze meting in visuele vorm (grafieken en tabellen), ondersteund met een tekstuele toelichting. Waar mogelijk wordt in de rapportage een vergelijking gemaakt met de resultaten uit eerdere metingen. Indien percentages significant van elkaar verschillen tussen metingen wordt dit in kleur gemarkeerd (**rood** bij een significant afname, **groen** bij een significante toename).

Conclusies (1/2)

Vertrouwen in de overheid flink gestegen
Bijna de helft van de Nederlanders (47%) geeft in 2020 aan veel of heel veel vertrouwen te hebben in de Nederlandse overheid. Dat is **aanzienlijk hoger** dan in de afgelopen jaren, waar 26%-34% aangaf vertrouwen te hebben in de overheid.

Ook het vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij rampen en crises, is dit jaar **sterk toegenomen**; van 42% naar 57%.

Coronavirus meer mogelijke invloed op de veiligheid in Nederland dan terrorisme
Waar eerst terrorisme nog de grootste zorg was met betrekking tot de veiligheid in Nederland, zien we dat nu een **verschuiving naar de zorg om infectieziekten**, of specifieker, het coronavirus. Zowel spontaan als geholpen is er een dalende trend te zien in de zorgen om terrorisme, en zijn de zorgen om infectieziekten of 'de tweede golf' van het coronavirus rap toegenomen.

Naast de dalende zorg om terrorisme, zijn ook de zorgen om extremisme, cyberdreigingen, extreem weer en ondermijnende criminaliteit wat meer naar de achtergrond gedreven.

Kans op, en gevolgen van infectieziekten meest aanwezig
De **kans** dat infectieziekten in Nederland voorkomen **is gestegen in de ogen van Nederlanders.** Dit is nu gelijk aan de waarschijnlijkheid van ondermijnende criminaliteit, wat vorig jaar de meest waarschijnlijke gebeurtenis was.

De **gevolgen** van infectieziekten wordt nu ook **hoger ingeschat**. Een infectieziekte is nu in de ogen van Nederlanders de gebeurtenis met de meest ernstige gevolgen, de **inschatting van de ernst van terrorisme** is echter **niet afgenomen**, dit is op hetzelfde niveau gebleven.

Zelfredzaamheid bij rampen onveranderd
Een **meerderheid** van de Nederlanders geeft, net als in eerdere jaren, aan dat het in hun karakter zit om **anderen te helpen** tijdens een ramp of crisis (60%) en dat zij zich verplicht voelen om dit te doen (59%). Dit wel pas als hun naasten veilig zijn (49%). 44% geeft aan graag meer informatie te willen over hoe zij anderen fysiek kunnen helpen bij een ramp, maar slechts 17% geeft aan anderen niet te helpen door gebrek aan kennis over hoe zij moeten handelen.

Conclusies (2/2)

Overheid zou meer kunnen doen aan spanningen tussen bevolkingsgroepen en ondermijnende criminaliteit
Voor de meeste rampen of crises vinden Nederlanders dat de overheid **genoeg doet** om deze te voorkomen. Ook voor infectieziekten vindt de helft (49%) dat de overheid genoeg doet.

Wel vind de helft van de Nederlanders (49%) dat de overheid te **weinig** doet aan het voorkomen van **spanningen tussen bevolkingsgroepen**, aan **extremisme** (38%) en aan **ondermijnende criminaliteit** (45%).

Voorkeur alarmering bij rampen/crises via televisie of NL-alert
Voor alle voorgelegde situaties geldt dat de meeste mensen een voorkeur uitspreken van een alarmering via een **NL-alert** of een (extra) **nieuwsuitzending** via televisie. Daarop volgend komen berichtgeving via radio en pushberichten op de mobiele telefoon voor in de top-5.

Nieuwssites en nationale radio of televisie vaakst geraadpleegd voor informatie bij rampen/crises
Voor alle voorgelegde gebeurtenissen geven Nederlanders aan voornamelijk **nieuwssites** (zoals nos.nl en nu.nl) of **nationale radio** of **nationale televisie** te raadplegen als zij op zoek zijn naar informatie. In mindere mate worden ook lokale en regionale media geraadpleegd.

Bij het woordgebruik van de Nederlander sluiten 'dreigingen' en 'voor ons dagelijks leven' het beste aan
Circa vier op de tien (43%) zouden eerder spreken over dreigingen dan over bedreigingen.

Verder sluit de zinsnede "ons dagelijks leven" aan bij hoe Nederlanders praten over het thema nationale veiligheid, evenveel als "onze manier van leven", eventueel aangevuld met "het verstoren van…".

Verder lijkt de zin "De overheid zorgt voor het **beschermen van Nederland**" voor veel Nederlanders (33%) op iets wat zij zelf zouden zeggen.

Eén op de tien Nederlanders kent de NCVT en weet wat ze doen
Minder dan één op de vijf Nederlanders (17%) geeft aan de NCTV te kennen. Wanneer hen gevraagd wordt of ze ook weten wat de NCTV doet, dan geeft bijna de helft (46%) aan dit niet te weten, de andere helft noemt wel correcte activiteiten van de NCTV.

Vertrouwen in de overheid en veiligheidsperceptie

Vertrouwen in de overheid flink gestegen

De afgelopen drie jaar had 26% - 34% van de Nederlanders veel of heel veel vertrouwen in de overheid. Dit is in 2020 flink toegenomen. Bijna de helft van de Nederlanders (47%) geeft in september 2020 aan vertrouwen te hebben in de overheid.

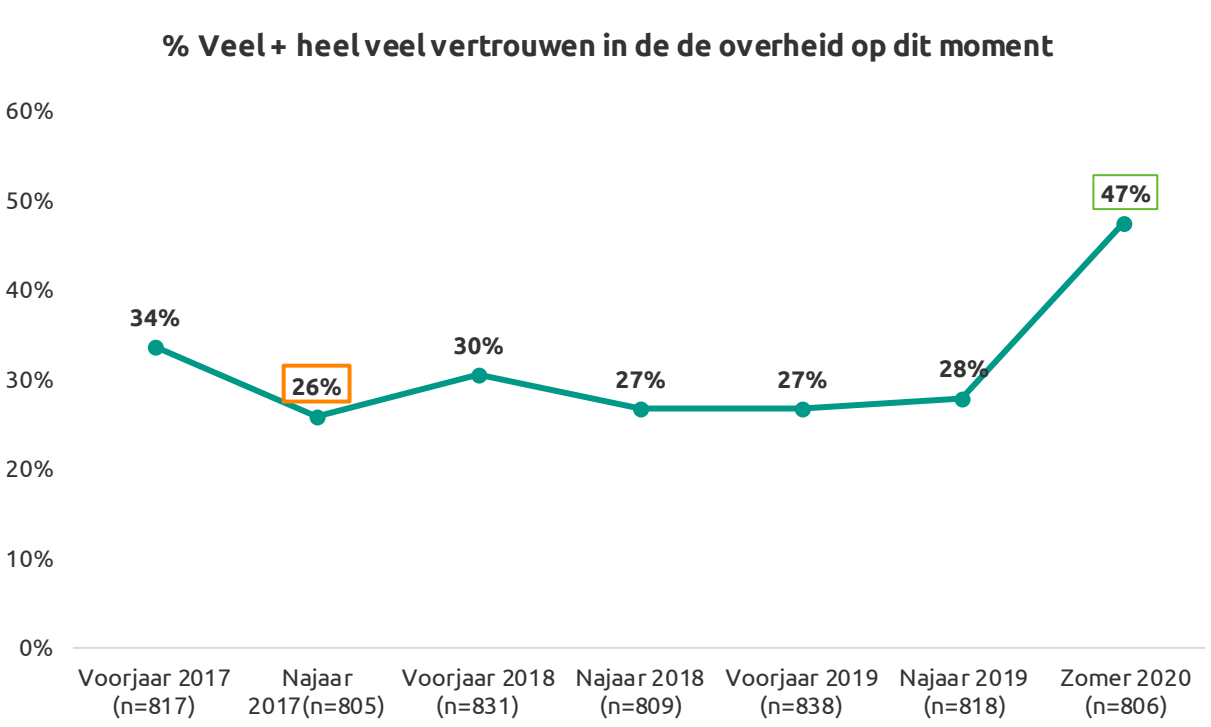

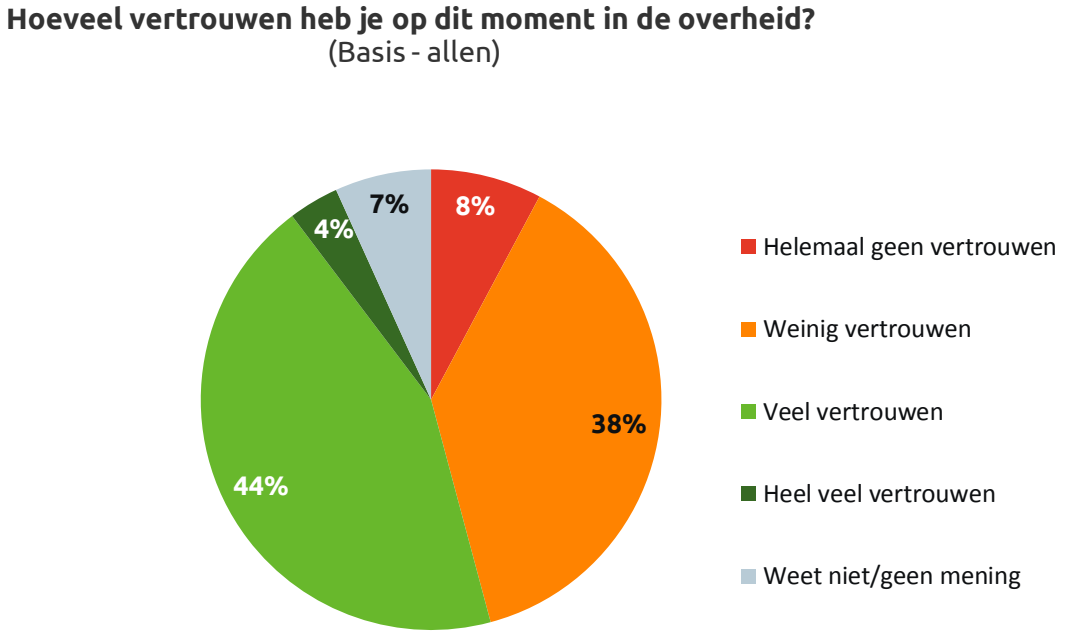

Zorgen | Spontaan genoemd

Grootste zorg in Nederland is momenteel het coronavirus

Op een open vraag over de veiligheid in Nederland geven Nederlandse burgers in de zomer van 2020 het vaakst aan zich zorgen te maken om de (tweede golf van) het coronavirus (22%). Er worden ook zorgen geuit over het coronabeleid (5%) en over de slechte economische situatie (6% vs. 3%).

De zorg om terrorisme is drastisch afgenomen. In 2019 zagen we al een afname in het spontaan benoemen van terrorisme als bedreiging voor Nederland, maar de aanwezigheid van het coronavirus zorgt voor een zeer sterke daling van de zorgen over het onderwerp terrorisme (daling van 34% naar 19%)

Er is wel een toename in de zorgen om openbare veiligheid (13% vs. 8%), en zien we dit jaar voor het eerst 'verharding van de samenleving' terug komen in de lijst (5%).

Wanneer je denkt aan gebeurtenissen met een mogelijke invloed op de veiligheid in Nederland, waarover maak je je dan zorgen?
(Basis - allen)

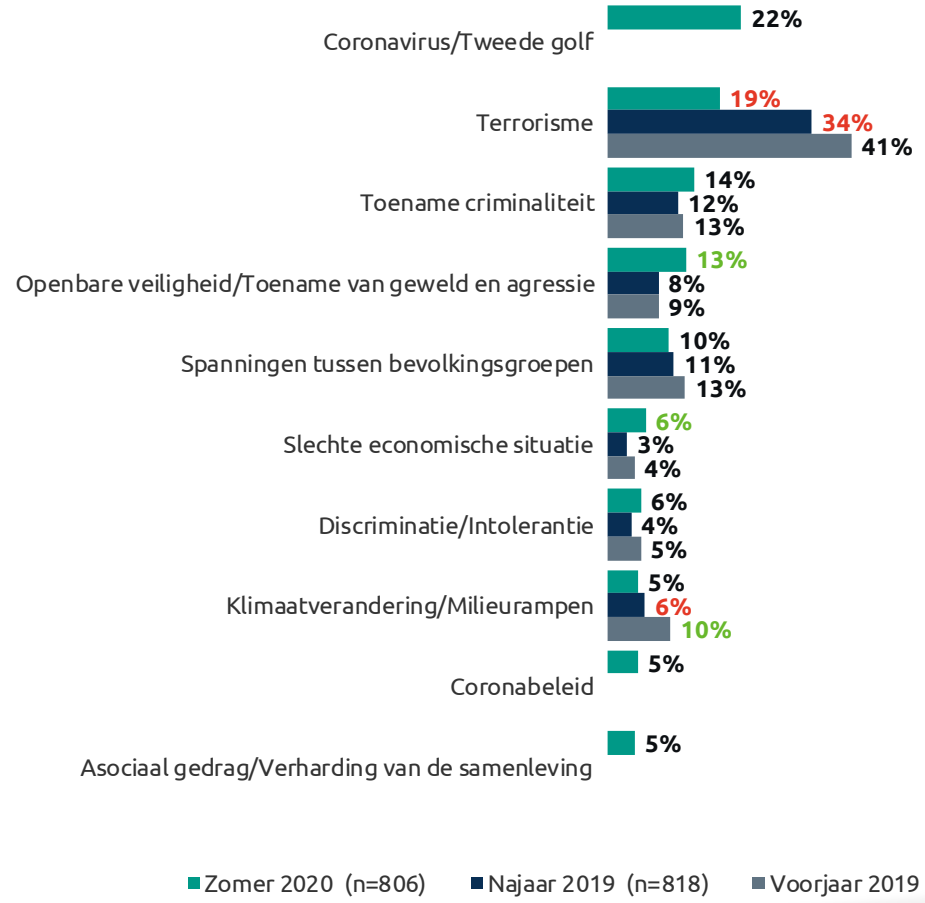

N.B. alleen antwoorden die door minstens 5% van de Nederlanders gegeven werden, worden in de grafiek getoond.

GROEN is significant hoger ROOD is significant lager

Zorgen | Spontaan genoemd

Zorg om terrorisme verdwijnt meer naar de achtergrond tijdens coronacrisis

Hiernaast zien de top-3 gebeurtenissen die spontaan genoemd worden als mogelijk van invloed op de nationale veiligheid.

Het coronavirus heeft de eerste plek overgenomen van terrorisme, dat sinds jaar en dag de meest spontaan genoemde gebeurtenis was. Waar in het voorjaar van 2019 41% nog van mening was dat terrorisme invloed heeft op de veiligheid van het land is dit een jaar later fors gedaald (19%).

De derde gebeurtenis in de top-3 van spontaan genoemde gebeurtenissen is een toename van criminaliteit. Het aantal Nederlanders dat zich hier zorgen om maakt blijft stabiel.

% Gebeurtenissen met mogelijke invloed op de veiligheid in Nederland (spontaan genoemd)

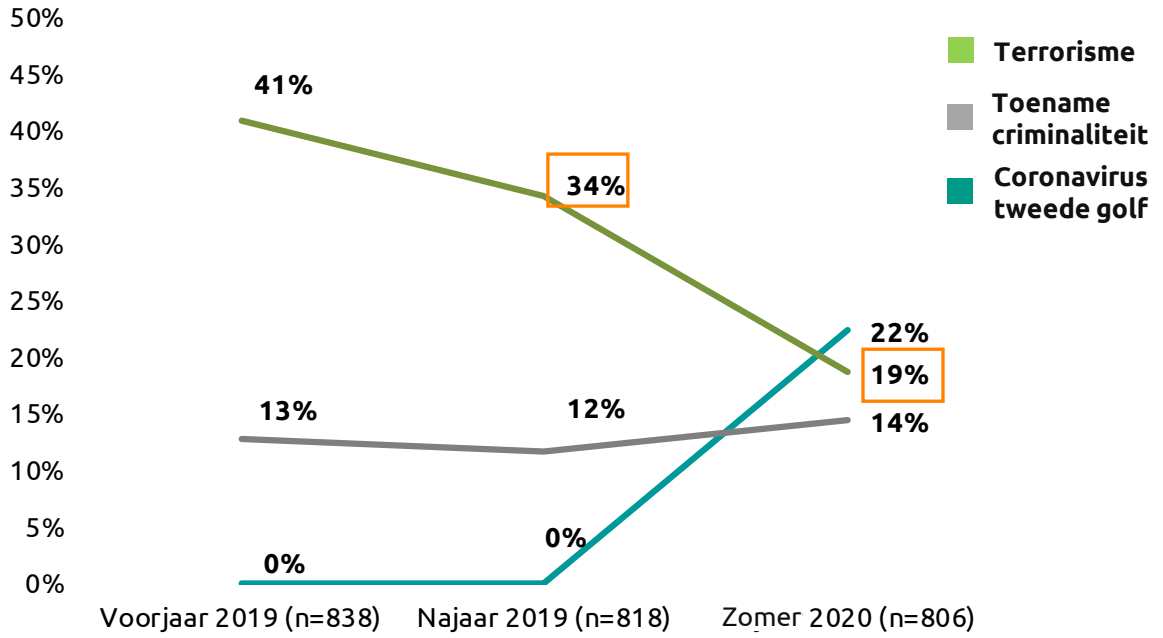

Zorgen | Geholpen

Grootste zorg is nu infectieziekten; zorg om terrorisme flink gezakt

Wanneer Nederlanders drie gebeurtenissen mogen kiezen uit een lijst van achttien mogelijke rampen en crises dan zien we in lijn met de spontaan genoemde gebeurtenissen ook hier een sterke toename van de zorg om infectieziekten (37%). Het aandeel dat zich zorgen maakt om terrorisme is ook aanzienlijk gedaald (29% i.p.v. 54%).

De zorg om een - aanstaande - financiële crisis, en de gevolgen daarvan voor de samenleving, steeg van 17% naar 27%.

Daarnaast is er een dalende trend te zien in het aantal Nederlanders dat zich zorgen maakt om extreem weer, ondermijnende criminaliteit, extremisme en cybercrime.

Kun je maximaal drie gebeurtenissen in onderstaande lijst aangeven waar jij je de meeste zorgen over maakt? - top 10
(Basis - allen)

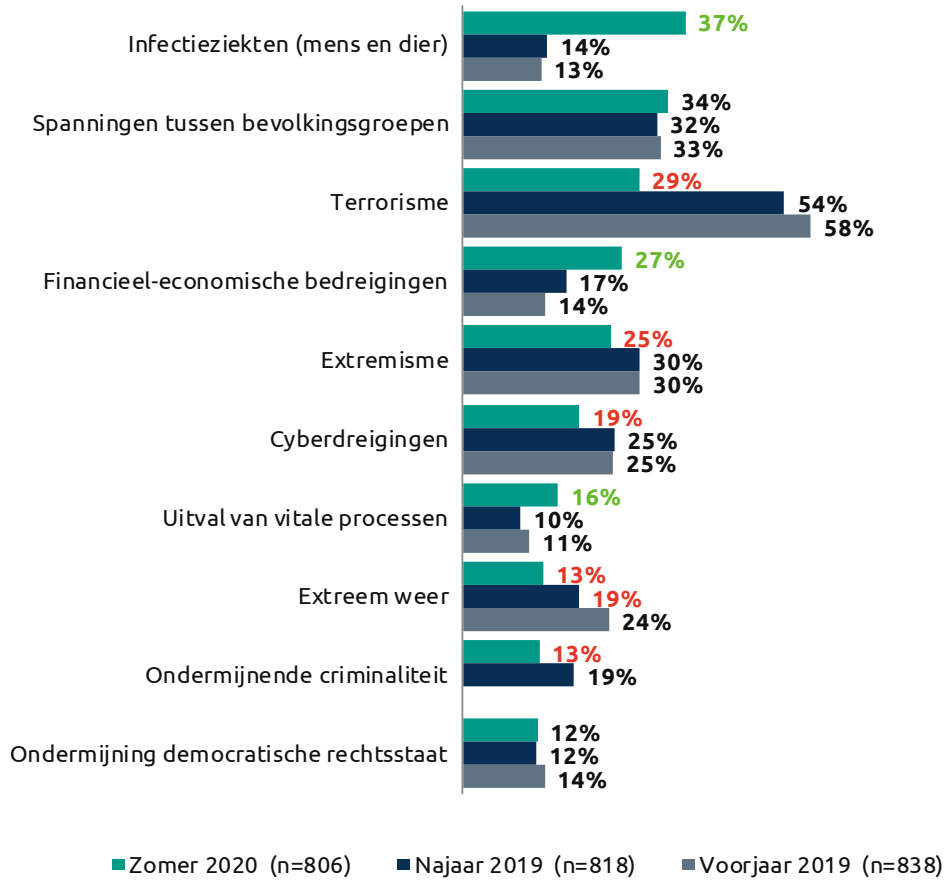

GROEN is significant hoger ROOD is significant lager

Matrix kansen en gevolgen

- De kans dat infectieziekten in Nederland voorkomen is gestegen in de ogen van Nederlanders. Dit is nu gelijk aan de waarschijnlijkheid van ondermijnende criminaliteit, wat vorig jaar de meest waarschijnlijke gebeurtenis was.
- De gevolgen van infectieziekten wordt nu ook hoger ingeschat. Een infectieziekte is nu in de ogen van Nederlanders de gebeurtenis met de meest ernstige gevolgen, voorheen was dit terrorisme. De inschatting van de ernst van terrorisme is echter niet afgenomen, deze is op hetzelfde niveau gebleven.

Kansen en gevolgen van infectieziekten hoger ingeschat

- Van infectieziekten worden de kans én de gevolgen nu fors hoger ingeschat dan voorheen.
- Ook worden nu de kansen van natuurbranden, extreem weer en een financiële crisis hoger ingeschat.
- Op het gebied van de gevolgen van een gebeurtenis zien we dat de gevolgen van een stralingsongeval bij deze meting iets hoger zijn ingeschat dan in 2019. De gevolgen van ondermijnende criminaliteit laten juist een lichte daling zien.

Kans
(gemiddelde tussen 1 en 5)

	Najaar '19	Zomer '20	Verschil
Overstroming	3,0	3,0	0,0
Extreem weer	3,4	3,7	0,3
Natuurbranden	2,9	3,4	0,5
Aardbevingen	2,8	2,8	0,0
Mileurampen en chemische incidenten	3,1	3,1	0,0
Infectieziekte (mens en dier)	3,2	3,9	0,8
Stralingsongevallen	2,5	2,5	0,0
Transportongevallen	3,4	3,3	0,0
Uitval van vitale processen	2,9	2,9	0,0
Cyberdreigingen	3,8	3,8	0,0
Spanningen tussen bevolkingsgroepen	3,7	3,8	0,1
Ondermijning democratische rechtsstaat	3,1	3,4	0,2
Terrorisme	3,7	3,5	-0,1
Extremisme	3,7	3,7	0,0
Geopolitieke dreigingen	3,0	3,0	0,0
Financieel economische dreigingen	3,3	3,6	0,3
Ondermijnende criminaliteit	3,9	4,0	0,1
Samenzwering	-	3,1	-

Gevolgen
(gemiddelde tussen 1 en 5)

	Najaar '19	Zomer '20	Verschil
Overstroming	2,8	3,0	0,2
Extreem weer	2,7	2,6	-0,1
Natuurbranden	2,4	2,5	0,0
Aardbevingen	2,3	2,4	0,0
Mileurampen en chemische incidenten	3,0	3,0	0,0
Infectieziekte (mens en dier)	2,8	3,3	0,5
Stralingsongevallen	2,9	3,2	0,3
Transportongevallen	2,5	2,4	-0,1
Uitval van vitale processen	3,1	3,2	0,1
Cyberdreigingen	3,0	2,9	-0,1
Spanningen tussen bevolkingsgroepen	2,9	2,9	0,0
Ondermijning democratische rechtsstaat	2,8	2,6	-0,2
Terrorisme	3,2	3,2	0,0
Extremisme	3,0	2,9	-0,1
Geopolitieke dreigingen	2,9	3,2	0,3
Financieel economische dreigingen	2,8	3,0	0,2
Ondermijnende criminaliteit	2,8	2,5	-0,3
Samenzwering	-	2,2	-

GROEN is significant hoger ROOD is significant lager

De zorg om de gevolgen voor jezelf en je naasten bij infectieziekten is aanzienlijk toegenomen

Nederlanders die infectieziekten noemen in hun zorgen top-3, maken zich ten opzichte van 2019 veel vaker zorgen over de veiligheid van zichzelf en hun naasten als gevolg van infectieziekten. Waar in de vorige meting nog vier op de tien (40%) zich hier (heel) veel zorgen om maakten, gaat dat nu om driekwart (75%) van de mensen.

In welke mate maak je je momenteel zorgen over de veiligheid van jezelf en je naasten als gevolg van onderstaande gebeurtenis(sen)?
(Basis – maakt zich zorgen om gebeurtenis, zomer 2020)

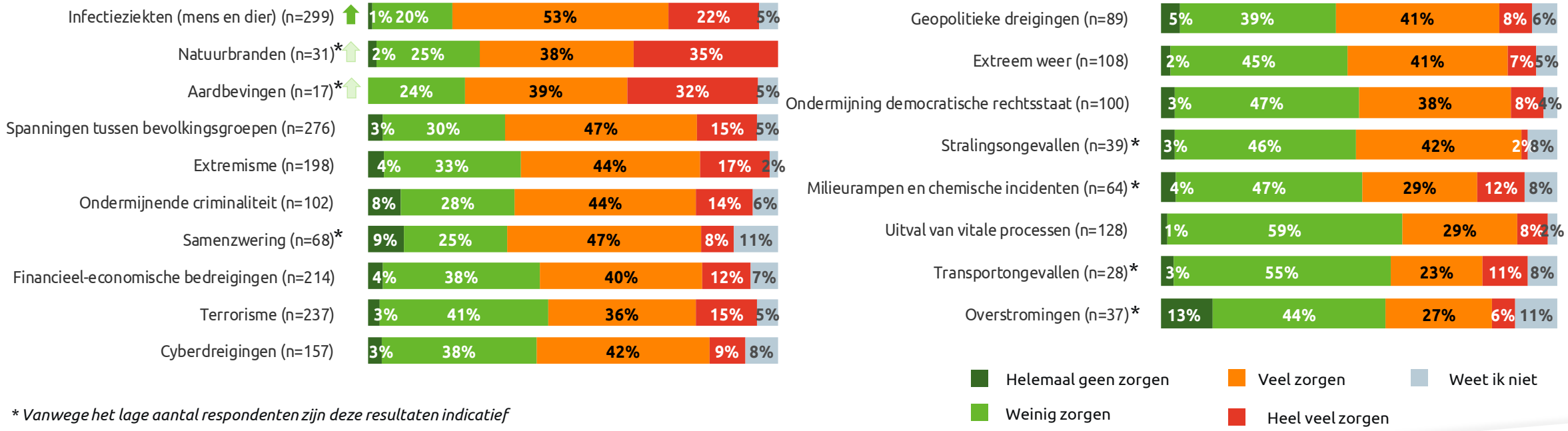

** Vanwege het lage aantal respondenten zijn deze resultaten indicatief*

Meerderheid Nederlanders zegt dat anderen helpen tijdens een ramp in zijn/haar karakter zit

De zogenaamde ‘samenredzaamheid’ van Nederlanders is de afgelopen jaren niet veranderd.

Zes op de tien Nederlanders (60%) geven aan dat het in hun karakter zit om anderen te helpen tijdens een ramp of crisis, en voelen zich verplicht om dit te doen (59%).

Wel geeft de helft van de Nederlanders (49%) aan anderen pas te helpen als ze weten dat hun naasten veilig zijn.

Ruim vier op de tien Nederlanders geven wel aan anderen alleen te helpen als zij weten wat ze moeten doen in zo een situatie (45%), en willen graag meer informatie over hoe zij anderen fysiek kunnen helpen (44%).

Toch zou slechts 17% anderen niet helpen, door gebrek aan kennis over hoe zij moeten handelen.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?
(% eens + helemaal mee eens)

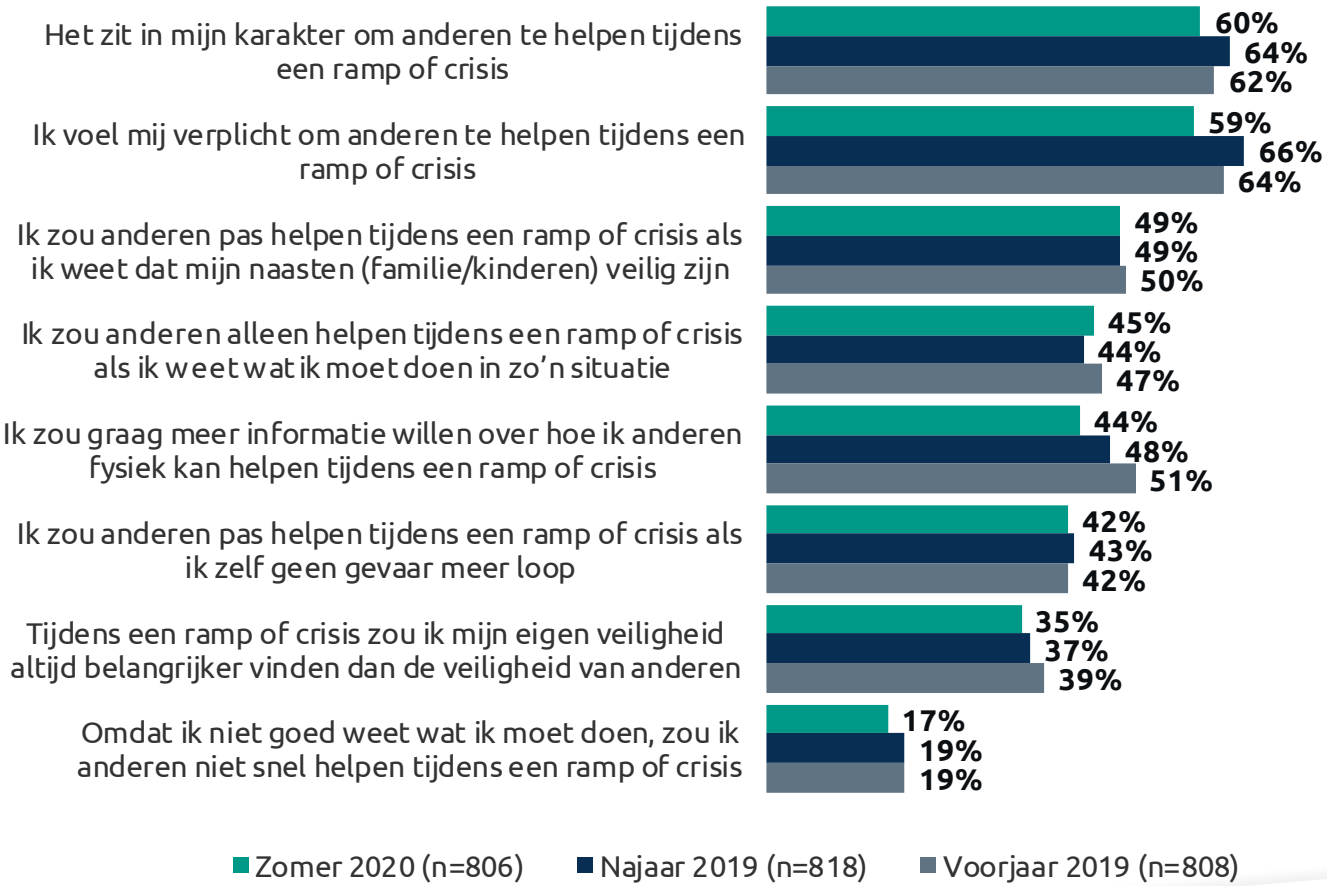

Rol en informatievoorziening van de overheid

Overheid kan meer doen aan spanningen tussen bevolkingsgroepen en ondermijnende criminaliteit

Voor het merendeel van de gebeurtenissen geldt dat een meerderheid van de Nederlanders vindt dat de overheid genoeg doet om deze te voorkomen.

Voor onderstaande gebeurtenissen geldt echter dat veel Nederlanders ervaren dat de overheid te weinig doet om dit te voorkomen:

- **Spanningen tussen bevolkingsgroepen** (49%: overheid doet te weinig; 20% weet het niet)
- **Ondermijnende criminaliteit** (45%: overheid doet te weinig; 20% weet het niet)
- **Extremisme** (38%: overheid doet te weinig; 20% weet het niet)

In hoeverre vind je dat de Nederlandse overheid voldoende doet om deze gebeurtenis te voorkomen? (Basis - Allen (n=806)

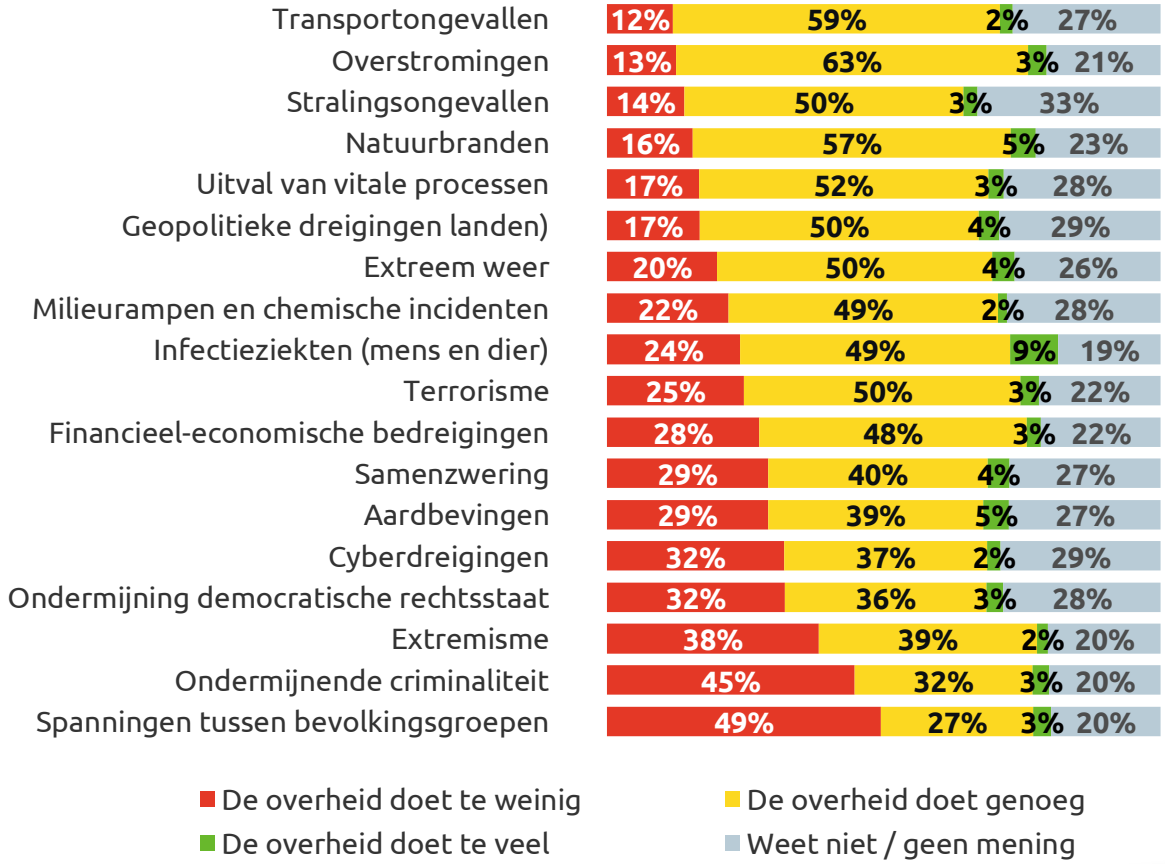

Vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp/crisis is flink gestegen

Lange tijd was het vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid ten tijden van rampen of crises stabiel. Circa vier op de tien Nederlanders gaf aan vertrouwen hierin te hebben. Nu zien we dat niet alleen het algemeen vertrouwen in de overheid is gestegen, maar ook het vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid in tijden van crisis. Een meerderheid van de Nederlanders (57%) geeft in de zomer van 2020 aan veel of heel veel vertrouwen te hebben in de informatievoorziening van de overheid.

% Veel + heel veel vertrouwen in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis

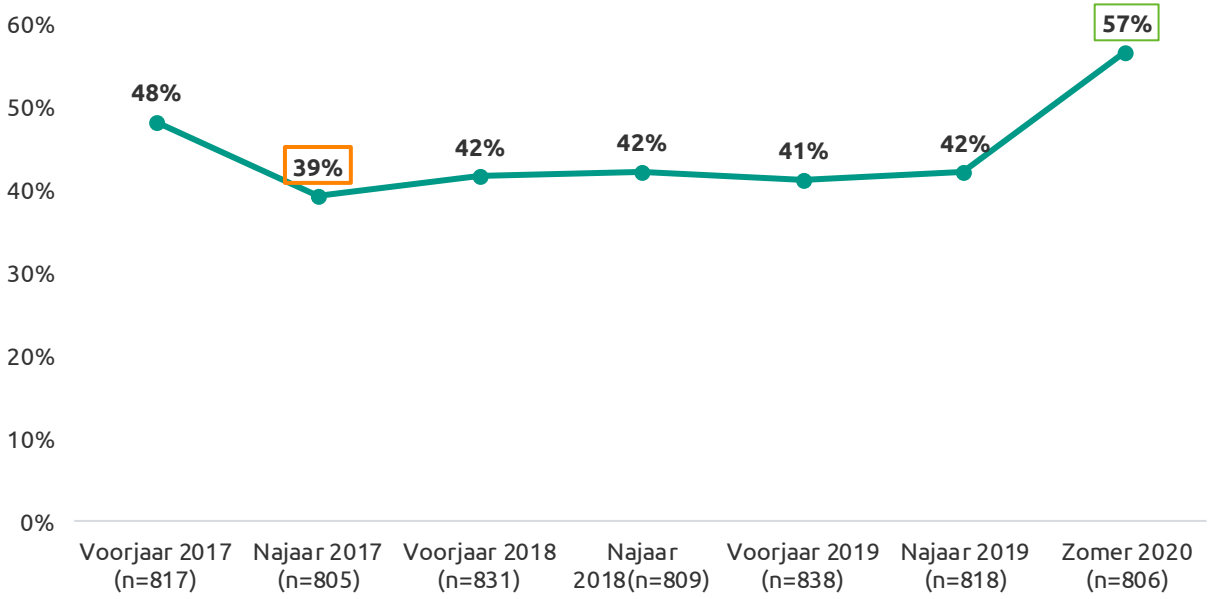

Hoeveel vertrouwen heb je in de informatievoorziening van de overheid bij een ramp of crisis?
(Basis – Allen, n=806)

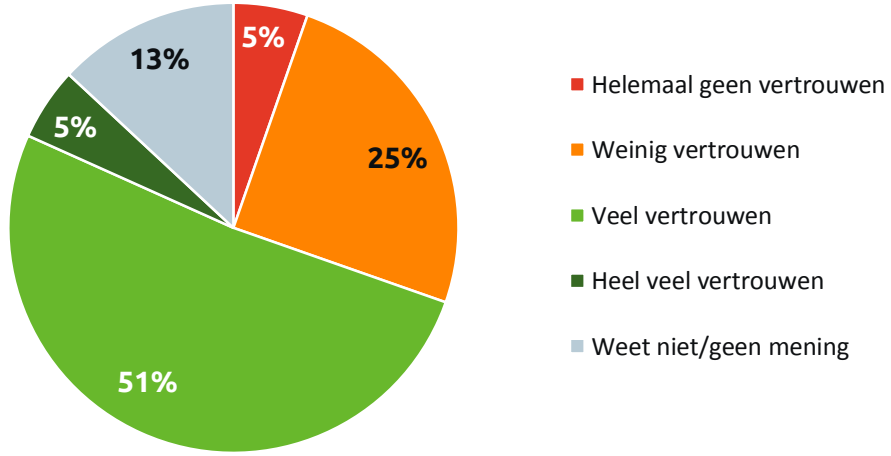

GROEN is significant hoger ROOD is significant lager

Gewenste informatievoorziening

Hoe wil men gealarmeerd worden bij rampen/crises?

- Over het algemeen willen Nederlanders bij een (potentieel) ingrijpende gebeurtenis gealarmeerd worden via de televisie en via hun mobiele telefoon.
- Per gebeurtenis zijn er wel accentverschillen. Zo lenen bepaalde gebeurtenissen zich meer voor een NL-alert (terrorisme, uitval van vitale processen, milieurampen en stralingsongevallen) en anderen minder goed (zoals ondermijnende criminaliteit).
- Bij sommige gebeurtenissen is meer behoefte aan een extra Tv-journaal (terrorisme, uitval van vitale processen en andere urgente gebeurtenissen) terwijl andere gebeurtenissen kunnen wachten tot een geplande nieuwsuitzending (transportongevallen, spanningen tussen bevolkingsgroepen).
- Een luchtalarm zou vooral gewenst zijn bij milieurampen en stralingsongevallen.
- Over het algemeen is er weinig behoefte aan alarmering via social media zoals Twitter.

Op de volgende pagina's wordt per gebeurtenis een top-5 worden getoond van de meest gewenste vormen van alarmering. In de bijlage staat het totale overzicht.

Op welke manier (of manieren) zou je bij voorkeur gealarmeerd willen worden in geval van deze ramp of crisis? (1/3)

motivaction insights and strategy

Overstromingen

1. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (47%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (46%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (39%)
4. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (25%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (23%)

Extreem weer

1. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (41%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (39%)
3. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (38%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (33%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (21%)

Natuurbranden

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (40%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (38%)
3. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (29%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (26%)
5. **Luchtalarm/sirene** (22%)

Aardbevingen

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (40%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (37%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (29%)
4. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (24%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (21%)

Milieurampen en chemische incidenten

1. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (60%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (55%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (45%)
4. **Luchtalarm/sirene** (36%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (32%)

Infectieziekten

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (61%)
2. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (41%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (33%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (25%)
5. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (25%)

Op welke manier (of manieren) zou je bij voorkeur gealarmeerd willen worden in geval van deze ramp of crisis? (2/3)

motivaction insights and strategy

Stralingsongevallen

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (56%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (49%)
3. **Luchtalarm/sirene** (38%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (35%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (26%)

Transportongevallen

1. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (38%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (31%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (27%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (19%)
5. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (18%)

Uitval van vitale processen

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (46%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (45%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (38%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (28%)
5. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (26%)

Cyberdreigingen

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (43%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (36%)
3. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (29%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (28%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (26%)

Spanningen tussen bevolkingsgroepen

1. **Televisie**: tijdens een gewone journaal/ nieuwsuitzending (40%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (35%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (24%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (32%)
5. **Radio**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (19%)

Ondermijning democratische rechtsstaat

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (36%)
2. **Televisie**: tijdens een gewone journaal/ nieuwsuitzending (34%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (26%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (22%)
5. **Radio**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (14%)

Op welke manier (of manieren) zou je bij voorkeur gealarmeerd willen worden in geval van deze ramp of crisis? (3/3)

motivaction insights and strategy

Terrorisme

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (65%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (48%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (44%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (38%)
5. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (24%)

Extremisme

1. **Televisie**: tijdens extra uitzending (49%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (42%)
3. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (32%)
4. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (32%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (23%)

Geopolitieke dreigingen

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (44%)
2. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (34%)
3. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (32%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (20%)
5. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (18%)

Financieel-economische bedreigingen

1. **Televisie**: tijdens gewone journaal-/ nieuwsuitzending (37%)
2. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (35%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (23%)
4. **Radio**: tijdens een extra uitzending (19%)
5. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (18%)

Ondermijnende criminaliteit

1. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (38%)
2. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (30%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (22%)
4. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (18%)
5. **Radio**: tijdens een extra uitzending (13%)

Samenzwering

1. **Televisie**: tijdens een extra uitzending (36%)
2. **Televisie**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (31%)
3. **NL-Alert** bericht op mijn telefoon (26%)
4. **Radio**: tijdens een gewone journaal-/ nieuwsuitzending (18%)
5. **Pushbericht** op mijn mobiele telefoon (17%)

Op zoek naar informatie

Waar zoekt men informatie bij rampen/crises?

- In het geval van een impactvolle gebeurtenis dan zoeken Nederlanders veruit het vaakst naar informatie via nieuwssites, zoals nos.nl of nu.nl, en via de massamedia zoals nationale radio- en televisiezenders.
- Bij een aantal gebeurtenissen zou men ook informatie zoeken via regionale of lokale media, zij het als secundaire nieuwsbron (bijvoorbeeld bij chemische incidenten, stralingsongevallen, overstromingen en extreem weer).
- Websites van de gemeente, de politie en de brandweer zijn voor de meeste Nederlanders geen bronnen die snel geraadpleegd worden, evenals de website crisis.nl. Ook valt een laag gebruik van social mediakanalen op als bron van informatie bij rampen en crises.

Op de volgende pagina's wordt per gebeurtenis een top-5 getoond van de meest gebruikte vormen van informatievoorziening. In de bijlage staat het totale overzicht.

Op welke plek(ken) zou je als eerste zelf informatie zoeken bij deze ramp of crisis? (1/3)

motivaction
insights and strategy

Overstromingen

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (56%)
2. **Nationale radio of televisie** (48%)

3. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (19%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (15%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (12%)

Extreem weer

1. **Nationale radio of televisie** (50%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (47%)

3. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (20%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (15%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (13%)

Natuurbranden

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (45%)
2. **Nationale radio of** televisie (41%)

3. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (19%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (17%)
5. **WhatsApp** (7%)

Aardbevingen

1. **Nationale radio of televisie** (43%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (41%)

3. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (17%)
4. **www.rijksoverheid.nl** (16%)
5. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (15%)

Milieurampen en chemische incidenten

1. **Nationale radio of televisie** (53%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (49%)

3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (26%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (24%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (19%)

Infectieziekten

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (52%)
2. **Nationale radio of televisie** (52%)

3. **www.rijksoverheid.nl** (23%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (20%)
5. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (13%)

Op welke plek(ken) zou je als eerste zelf informatie zoeken bij deze ramp of crisis? (2/3)

motivaction insights and strategy

Stralingsongevallen

1. **Nationale radio of televisie** (53%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (49%)

3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (21%)
4. **www.rijksoverheid.nl** (19%)
5. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (16%)

Transportongevallen

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (53%)
2. **Nationale radio of televisie** (44%)

3. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (18%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (16%)
5. **www.crisis.nl** (4%)

Uitval van vitale processen

1. **Nationale radio of televisie** (50%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (47%)

3. **www.rijksoverheid.nl** (19%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (18%)
5. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (18%)

Cyberdreigingen

1. **Nationale radio of televisie** (53%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (48%)

3. **www.rijksoverheid.nl** (24%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (14%)
5. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (10%)

Spanningen tussen bevolkingsgroepen

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (44%)
2. **Nationale radio of televisie** (41%)

3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (17%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (15%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (13%)

Ondermijning democratische rechtsstaat

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (51%)
2. **Nationale radio of televisie** (38%)

3. **www.rijksoverheid.nl** (18%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (10%)
5. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (8%)

Op welke plek(ken) zou je als eerste zelf informatie zoeken bij deze ramp of crisis? (3/3)

motivaction insights and strategy

Terrorisme

1. **Nationale radio of televisie** (55%)
2. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (52%)
3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (19%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (16%)
5. **www.crisis.nl** (13%)

Extremisme

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (54%)
2. **Nationale radio of televisie** (44%)
3. **www.rijksoverheid.nl** (13%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (11%)
5. **www.crisis.nl** (8%)

Geopolitieke dreigingen

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (48%)
2. **Nationale radio of televisie** (43%)
3. **www.rijksoverheid.nl** (14%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (10%)
5. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (8%)

Financieel-economische bedreigingen

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (48%)
2. **Nationale radio of televisie** (39%)
3. **www.rijksoverheid.nl** (15%)
4. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (15%)
5. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (10%)

Ondermijnende criminaliteit

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (44%)
2. **Nationale radio of televisie** (41%)
3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (11%)
4. **Regionale media**: website, radio of televisiezender (van provincie) (11%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (9%)

Samenzwering

1. **Nieuwssites** zoals nos.nl of nu.nl (41%)
2. **Nationale radio of televisie** (37%)
3. **Lokale media**: website, radio of televisiezender (van woonplaats) (13%)
4. **www.politie.nl** (10%)
5. **www.rijksoverheid.nl** (9%)

Praten over nationale veiligheid

Er wordt vooral gesproken over ‘dreigingen’ ‘voor ons dagelijks leven’

- Nederlanders spreken vaker over **dreigingen** (43%) dan over bedreigingen (32%).
- Een vijfde (20%) zou het daarbij hebben over dreigingen ‘voor ons **dagelijks leven**’, 19% zou spreken over ‘het **verstoren** van **onze manier van leven**’. En een bijna even groot aandeel zou zeggen ‘voor het **verstoren** van ons **dagelijks leven**’ (18%).
- Een derde van de Nederlanders (33%) geeft aan dat de zin ‘De overheid zorgt voor het **beschermen van Nederland**’ het meest lijkt op hoe zij zelf zouden praten over nationale veiligheid.

Op welke manier zou je dit omschrijven? Welke woorden zou je hiervoor gebruiken?
(Basis - allen, n=806)

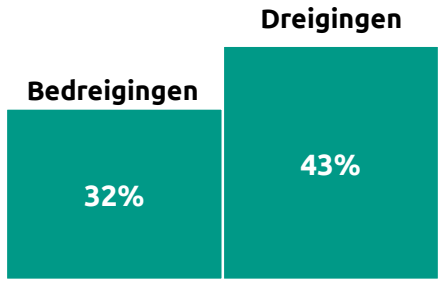

Welke optie lijkt het meest op woorden die je zelf zou gebruiken: Dreigingen/bedreigingen...
(Basis - allen, n=806)

Welke van deze zinnen lijkt het meest op woorden die je zelf zou gebruiken:
(Basis - allen, n=806)

Bekendheid NCTV

Eén op de tien Nederlanders kent de NCVT en weet wat ze doen

- 17% van de Nederlanders geeft aan bekend te zijn met de NCTV.
- Van de Nederlanders die aangeven bekend te zijn met de NCTV, weet bijna de helft (46%) eigenlijk niet wat de NCTV doet. Door degenen die wel denken te weten wat de NCTV doet, worden correct zaken genoemd als: terrorismebestrijding (27%), het dreigingsbeeld voor terrorisme in kaart brengen (17%) en zorgen voor de veiligheid in Nederland (9%).

Ken je de onderstaande organisatie?

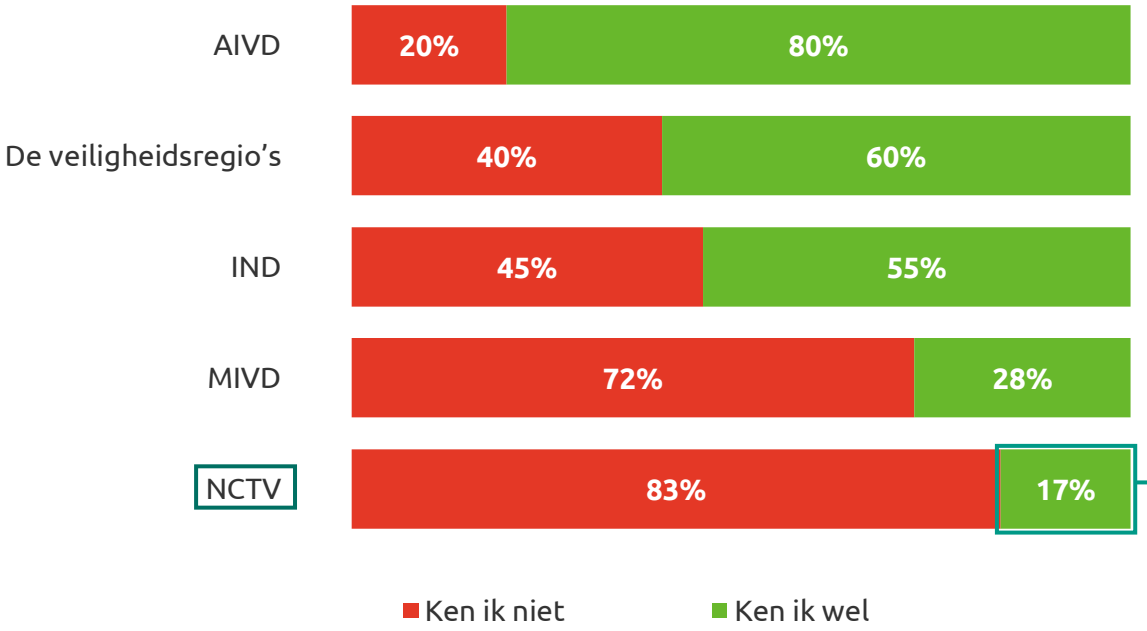

Wat doet de NCTV volgens jou?*
(Basis - Kent NCTV, n=134)

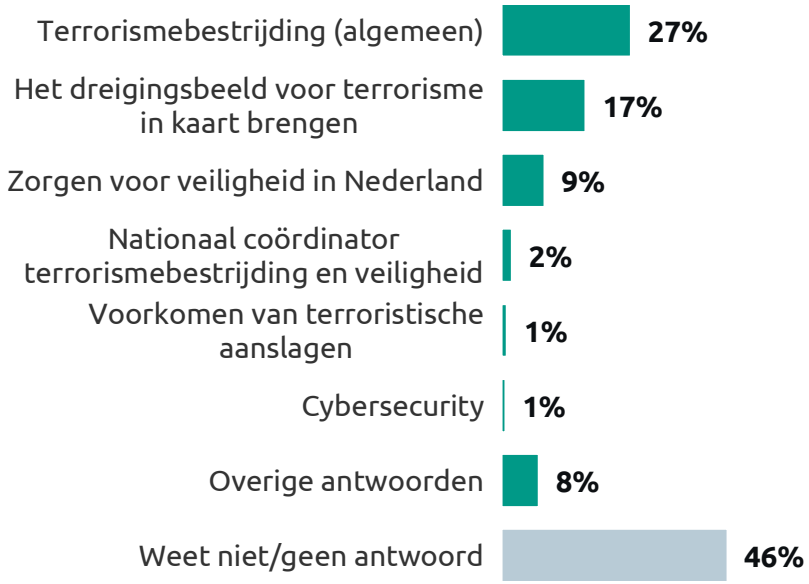

**Het betreft hier een open vraag waarbij antwoorden achteraf gecategoriseerd zijn*

Bijlagen

Op welke manier (of manieren) zou je bij voorkeur gealarmeerd willen worden in geval van deze ramp of crisis? (1/2)

Voorkeur alarmering via:	Over-stromingen	Extreem weer	Natuurbranden	Aardbevingen	Milieurampen en chemische incidenten	Infectie-ziekten	Stralings-ongevallen	Geopolitieke dreigingen	Ondermijn-ende criminaliteit
Pushbericht op mijn mobiele telefoon	39%	33%	26%	29%	45%	25%	35%	18%	18%
Televisie: tijdens een extra uitzending	46%	39%	40%	40%	55%	61%	56%	44%	30%
Televisie: tijdens een gewone journaal/nieuwsuitzending	25%	38%	29%	24%	25%	41%	19%	32%	38%
Sms-bericht	19%	17%	14%	18%	21%	8%	21%	12%	12%
Radio: tijdens een extra uitzending	23%	21%	21%	21%	32%	25%	26%	20%	13%
Radio: tijdens een gewone journaal/nieuwsuitzending	15%	21%	16%	15%	15%	21%	10%	13%	12%
NL-Alert bericht op mijn telefoon	47%	41%	38%	37%	60%	33%	49%	34%	22%
Luchtalarm/Sirene	22%	14%	22%	19%	36%	13%	38%	11%	6%
Via de website crisis.nl	5%	3%	6%	4%	8%	11%	4%	4%	3%
Whatsapp-bericht	12%	14%	13%	11%	16%	13%	15%	11%	6%
Bericht op Facebook	4%	6%	8%	3%	4%	4%	8%	5%	5%
Bericht op Twitter	1%	1%	4%	0%	3%	1%	5%	1%	2%
Bericht op Instagram	4%	2%	5%	0%	1%	5%	7%	1%	3%
Anders	1%	0%	1%	1%	3%	2%	1%	0%	1%
Op geen enkele manier	2%	5%	2%	0%	1%	3%	2%	4%	8%
Weet niet/geen mening	8%	8%	7%	10%	8%	8%	6%	15%	13%

Op welke manier (of manieren) zou je bij voorkeur gealarmeerd willen worden in geval van deze ramp of crisis? (2/2)

Voorkeur alarmering via:	Transport-ongevallen	Uitval van vitale processen	Cyberdrei-gingen	Spanningen bevolkings-groepen	Ondermijning democratische rechtsstaat	Terrorisme	Extremisme	Financieel-economische bedreigingen	Samen-zwering
Pushbericht op mijn mobiele telefoon	18%	38%	28%	19%	22%	44%	32%	18%	17%
Televisie: tijdens een extra uitzending	31%	46%	43%	35%	36%	65%	49%	35%	36%
Televisie: tijdens een gewone journaal/nieuwsuitzending	38%	26%	29%	40%	34%	24%	32%	37%	31%
Sms-bericht	14%	23%	19%	11%	5%	18%	15%	13%	10%
Radio: tijdens een extra uitzending	19%	28%	26%	20%	13%	38%	23%	19%	16%
Radio: tijdens een gewone journaal/nieuwsuitzending	16%	21%	17%	19%	14%	19%	14%	17%	18%
NL-Alert bericht op mijn telefoon	27%	45%	36%	24%	26%	48%	42%	23%	26%
Luchtalarm/Sirene	10%	21%	13%	9%	5%	23%	14%	6%	14%
Via de website crisis.nl	3%	9%	3%	3%	4%	11%	4%	7%	5%
Whatsapp-bericht	7%	19%	14%	11%	7%	20%	13%	8%	5%
Bericht op Facebook	4%	9%	4%	7%	3%	8%	8%	4%	3%
Bericht op Twitter	1%	3%	1%	1%	1%	3%	5%	3%	1%
Bericht op Instagram	1%	4%	2%	3%	3%	7%	4%	4%	5%
Anders	2%	0%	1%	1%	1%	4%	0%	3%	1%
Op geen enkele manier	6%	4%	2%	5%	6%	0%	5%	4%	10%
Weet niet/geen mening	11%	11%	8%	10%	19%	8%	9%	11%	15%

Op welke plek(ken) zou je als eerste zelf informatie zoeken bij deze ramp of crisis? (1/2)

Zoekt informatie via:	Over-stromingen	Extreem weer	Natuurbranden	Aardbevingen	Milieurampen en chemische incidenten	Infectie-ziekten	Stralings-ongevallen	Geopolitieke dreigingen	Ondermijn-ende criminaliteit
Nieuwssites zoals nos.nl of nu.nl	56%	47%	45%	41%	49%	52%	49%	48%	44%
Nationale radio of televisie	48%	50%	41%	43%	53%	52%	53%	43%	41%
Lokale media: website, radio of televisiezender (van je woonplaats)	15%	15%	17%	15%	26%	13%	21%	10%	11%
Regionale media: website, radio of televisiezender (van je provincie)	19%	20%	19%	17%	24%	20%	16%	8%	11%
www.rijksoverheid.nl	12%	13%	6%	16%	19%	23%	19%	14%	9%
www.crisis.nl	6%	6%	5%	5%	8%	5%	8%	3%	3%
De website van mijn gemeente	6%	7%	7%	4%	8%	9%	8%	4%	4%
De website van mijn veiligheidsregio	4%	6%	5%	2%	8%	7%	7%	3%	2%
www.politie.nl	3%	3%	6%	3%	7%	3%	8%	3%	9%
www.brandweer.nl	3%	4%	7%	2%	6%	2%	4%	1%	1%
Twitter	3%	1%	4%	5%	4%	1%	6%	3%	0%
Facebook	5%	7%	6%	3%	8%	6%	7%	6%	3%
Instagram	6%	1%	5%	3%	3%	5%	6%	2%	2%
Snapchat	1%	1%	1%	1%	1%	0%	1%	0%	0%
WhatsApp	7%	6%	7%	5%	11%	4%	12%	7%	6%
Anders	2%	8%	2%	0%	3%	5%	1%	1%	0%
Weet niet/geen mening	13%	11%	10%	11%	11%	12%	10%	20%	21%

Op welke plek(ken) zou je als eerste zelf informatie zoeken bij deze ramp of crisis? (2/2)

Zoekt informatie via:	Transport-ongevallen	Uitval van vitale processen	Cyberdrei-gingen	Spanningen bevolkings-groepen	Ondermijning democratische rechtsstaat	Terrorisme	Extremisme	Financieel-economische bedreigingen	Samen-zwering
Nieuwssites zoals nos.nl of nu.nl	53%	47%	48%	44%	51%	52%	54%	48%	41%
Nationale radio of televisie	44%	50%	53%	41%	38%	55%	44%	39%	37%
Lokale media: website, radio of televisiezender (van je woonplaats)	16%	18%	14%	17%	8%	19%	11%	15%	13%
Regionale media: website, radio of televisiezender (van je provincie)	18%	18%	10%	15%	10%	16%	8%	10%	9%
www.rijksoverheid.nl	3%	19%	24%	13%	18%	13%	13%	15%	9%
www.crisis.nl	4%	9%	8%	6%	6%	13%	8%	6%	8%
De website van mijn gemeente	4%	11%	5%	5%	8%	6%	6%	4%	3%
De website van mijn veiligheidsregio	4%	8%	5%	8%	5%	6%	5%	1%	3%
www.politie.nl	3%	6%	5%	7%	7%	10%	7%	3%	10%
www.brandweer.nl	1%	2%	4%	2%	1%	3%	2%	1%	2%
Twitter	2%	5%	1%	5%	1%	5%	3%	4%	4%
Facebook	4%	9%	4%	5%	0%	8%	7%	2%	5%
Instagram	2%	5%	3%	1%	0%	5%	5%	5%	4%
Snapchat	0%	1%	1%	0%	0%	1%	0%	0%	1%
WhatsApp	3%	10%	7%	3%	1%	9%	3%	4%	3%
Anders	4%	0%	0%	1%	0%	1%	1%	1%	1%
Weet niet/geen mening	14%	17%	13%	18%	20%	14%	19%	14%	23%

Bijlage
Onderzoekstechnische informatie - kwantitatief

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 31 augustus 2020 tot 7 september 2020

Methode respondentenselectie

- Uit het StemPunt-panel van Motivaction

Incentives

De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen

Weging

- De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS

Responsverantwoording online onderzoek

- In de veldwerkperiode is aan 2.750 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Bijlage | Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	63	7.7%	118	14.4%
25 t/m 34 jaar	93	11.4%	132	16.2%
35 t/m 44 jaar	141	17.2%	140	17.1%
45 t/m 54 jaar	180	22.0%	162	19.7%
55 t/m 64 jaar	165	20.2%	139	16.9%
65 t/m 75 jaar	176	21.5%	127	15.6%
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	232	28.4%	215	26.3%
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	402	49.1%	422	51.6%
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding	184	22.5%	181	22.1%
Geslacht				
Mannen	422	51.6%	422	51.6%
Vrouwen	396	48.4%	396	48.4%

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Regio				
3 grote gemeenten	90	11.0%	99	12.1%
West	218	26.7%	241	29.4%
Noord	74	9.0%	78	9.5%
Oost	172	21.0%	166	20.2%
Zuid	232	28.4%	203	24.8%
Randgemeenten	32	3.9%	33	4.0%
Mentality				
Moderne burgerij	219	26.8%	183	22.4%
Opwaarts mobielen	100	12.2%	123	15.1%
Postmaterialisten	81	9.9%	75	9.2%
Nieuwe conservatieven	67	8.2%	67	8.2%
Traditionele burgerij	107	13.1%	98	12.0%
Kosmopolieten	94	11.5%	110	13.5%
Postmoderne hedonisten	93	11.4%	85	10.4%
Gemaksgeoriënteerden	57	7.0%	76	9.2%

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons Pers- en publicatiebeleid.

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
insights and strategy